

ZATRACENÍ

Jiří Bigas

Zatracení

Jiří Bigas
ZATRACENÍ

2014

© Jiří Bigas 2014

ISBN 978-80-905946-0-9

Kdo z nás je bez viny?

GOTT MIT UNS

Střelec Otto Walla dezertoval, s plnou polní, s opakovací puškou Mauser s šedesáti náboji a s dvěma handgranáty. Raději by místo nich vyfasoval dvě tři masové konzervy navíc, i když to byl dreck v plechovce a na jatkách do nich určitě semleli víc kůže než masa. Ale šikovatel mu v doplňovacích kasárnách v Budějovicích strčil do ruky právě ta dvě železná kukaččí vejce, vyštěkl nějakou hrubou nadávku ve svém podivném bavorském nářečí, kterému sudetský Němec Walla od Kaplice sotva rozuměl, a vykopl ho ze skladiště.

„Raus, du böhmischer hund!“ zařval.

Tomu Otto rozuměl.

No-jó, mávl rukou, nějak bylo, nějak bude. I bez konzerv.

Mein Gott, Budweis, říkal si potom, když na světnici z rozvrzaného kavalce koukal skrz mříž na ulici. Tak blízko domova, stačilo by nasednout do vlaku a za hodinu a půl vystoupí na nádraží, pozdraví se s přednostou – grüß gott, herr Regal, servus, Otto... Ale copak to jde!

Bylo jaro, ruský medvěd stál na pár kilometrů před Berlínem, ale feldwebel Blaschke držel hned po hladové večeři povzbudivou řeč o führerových zbraních odplaty, konečném vítězství a boji do poslední kapky německé krve, snad aby po eintopfu ze zmrzlých brambor a žluklého margarínu pozvedl odvahu zdeptaných kriplů, co se sotva vylízali ze svých ran utržených na Pomořanském valu, a užuž měli táhnout na Ivana, který na jihu ohrožoval vůdcovu starou vlast a slavné říšské město Vídeň. Ale nějak divně se při tom šklebil. „Führer má v rezervě zázračné zbraně a brzy zažene Rusa za Odru a za Ural,“ sliboval, zatímco netečný mančaft si v ochlupení na prsou a v ohanbí hledal svinsky kousající blechy.

Otto poslouchal na půl ucha, tohle nebyla jeho válka. Odvedli ho z rodného statku, aby si po vzoru dávných křižáků zbraní dobyl životní prostor na východě nebo aspoň padl hrdinskou smrtí za novou tisíciletou říši. Ale o tom nikdy nesnil. Naučili ho maširovat a střílet, přeříkat přísahu věrnosti Adolfu Hitlerovi a poslali ho na ruskou frontu, ale už bylo pozdě a wehrmacht věčně na ústupu, a tak ustupoval s Klausem a Wenzlem po boku a s Ivanem za zády, i když to ho na exercíplacu neučili, a ani v nejhorsím snu si to tak nepředstavoval, a Himmlerův černý poskok untersturmführer Rath řval furt a do zblbnutí: soldaten, nicht weichen! Šlo to z kopce, ale ve vůdcově hlavním stanu ve Vlčím doupěti pořád ještě plánovali drang nach osten. Máma psala, že

i v zázemí dělají všechno pro konečné vítězství, a táta vzkazoval, aby se držel: až do vítězného konce, Otto. Tak co měl dělat!

Psát, že žije ve špíně a je zavšivený a má hlad a strach...

Držel se.

A zuby a nehty se držel života, i když byl všivý a nestál za víc než fenik na známku s Hitlerovou hlavou na korespondenčním lístku, kterým Říše povolávala dalšího živého kripla namísto jednoho zabitého.

„Ty, Otto, nemáš známku na dopis?“ zeptal se Hansen, smolil usilovně něco na koleně, občas naslinil inkoustovou tužku a při psaní krabatil ksicht jako při ranním holení.

Ne, zavrtěl hlavou.

„Du, kerl,“ zatahal ho Hansen na rukáv. „Hast du eine briefmarke?“

„Né! A neotravuj!“

Nezažil vítězný blitzkrieg do Polska a do Francie ani velkolepý marš ruskými pláněmi v jedenáctýřicátém roce. Pořád na východ – vorwärts, vorwärts, wie einst, Lili Marleen, a pořád s hubou plnou bílého chleba tlustě mazaného tučným ukrajinským máslem, s vyhrnutými rukávy na vojenské blůze, s puškou na rameni a s širokým úsměvem na tváři... Tak, jak to viděl v kině ve filmovém týdeníku, s Kathi doma v Oberhaidu. Vytáhli ho z toho zapomenutého hnízda v Sudetech, když už wehrmacht nevítezil tak jako dřív, a v zimě čtyřicet dva odvezli rovnou do Stalingradu.

Jó, Stalingrad, myslí na to, na co se mu ani vzpomínat nechce. Ivan tam bránil zuby nehty úzký břeh Volhy a ani neporazitelný wehrmacht, zakousnutý jako divé zvíře do své kořisti, nechtěl couvnout, jediný dům nebyl celý a každý byl jako pevnost, a když ráno některé zbořeníště dobyli, do večera je odtud Ivan vyhnal, a tak to šlo pořád dokola, ve dne útočili a v noci měli strach usnout, protože Rusové se neslyšně připlížili k jejich pozicím a ve spánku je potichu, ale nemilosrdně zabíjeli a přitom monotónní hlas z chraplavých ampliónů z ruské strany pořád dokola až do zblbnutí omílal: Stalingrad – Massengrab, každou minutu umře u Stalingradu jeden německý voják, Stalingrad – Massengrab... Žili ve sklepích, nepříteli na dostřel, na dohled a občas dokonce slyšeli za stěnou sousedního sklepa ruštinu. Byli to ruští vojáci, nebo civilisté, kteří přežívali v troskách svého města v ledové zimě o hladu a jen s krysím přídělem – nevěděl. Špinaví a zavšivení, prolezlí nemocemi, které jim pomalu ukusovaly z bídneho života, se obyvatelé Stalinova města moc nelišili od rasově čistých Árijců, stejně zavšivených, stejně hladových a stejně nemocných. Blondáček Míťa s nebesky modrýma očima mohl být chloubou každé německé rodiny v Říši, pravý nordický typ, vůbec nevypadal jako untermensch z propagačních plakátů. Der blonde, říkali mu, protože jeho ruské jméno Míťa jim nesrozumitelně křivilo huby. Pro hrubé vojáky, kteří den co den zabíjeli

a byli zabíjeni, byl jako zjevení z jiného světa, klidného domova a spořádaných rodin, deseti-letý klouček, válečný sirotek, který k nim přilnul, rychle se naučil pár německých slov, a jehož oči zářily, když od nich dostal kousek čokolády, kostku cukru a někdy třeba jen krajíček černého vojenského chleba, do kterého se hned hladově zakousl. Slíbil mu, že ho vezme s sebou, když z města odejdou. Nevzal. Byl mezi pár šťastlivci, které víc mrtvé než živé odvezla prázdná zásobovací letadla Göringovy luftwaffe. Pajdalové s hnáty v obvazech se rvali o každé volné místo v přeplněném letadle s nešťastníky s amputovanými rukama a nevidoucíma očima, zatímco ti, co měli jako on jen těžkou dyzentérii, netrpělivě čekali, až se letadlo konečně vznese a oni budou moci pustit do kalhot bez obav, že se jim někdo vysměje, že se ze samého strachu z Ivana podělali. Pryč, pryč, říkal si, jako by se modlil. Na Mítu při tom vůbec nepomyslel.

A to potom byla jeho noční můra, ten posraný křest podělaného germánského hrdiny. A hned potom se objevil Freitag.

„Hej, Otto, sedíš si na uších! Nemáš známku na dopis?“ Hansen ze spodní postele mu zlostně třásl kavalcem.

Už zase otravuje, pomyslel si. A nemlich kvůli známce s Hitlerovou hlavou! Ale proč psát, komu a co, když cenzura škrtně každou zmínku o špíně, hladu, vších i strachu?

Zavrtěl hlavou: „Lass mich in ruhe, Hansen!“

A on si jen poklepal prstem na čelo: „Co tě žere? Straší ti ve věži!“

Možná že ano.

Ležel na břiše na kavalci a před sebou měl potrhanou knížku, dostala zabrat a vypadá teď víc jako chumel starého papíru než jako kniha, ale teď ji nebude číst – a proč by, zná ji stránku za stránkou, přečetl ji poprvé už před lety doma v Oberhaidu a potom ještě mnohokrát, četl ji kolem dokola, až máma s tátou vrtěli nechápavě hlavami a Kathi se mu smála, že se ji učí nazpaměť, a vzal si ji potom s sebou i na ruskou frontu, tak proto je teď potrhaná, špinavá a sem tam od zaschlé krve. Život a neobyčejná dobrodružství námořníka z Yorku. Ne, nečetl, pozoroval podivně spořádanou mírovou ulici, lidi, kteří šli beze strachu z dělostřeleckého bombardování nebo náletu z práce nebo do kina. Míta byl fuč a Freitag dnes potichu a asi zavřený v té knížce, když se vrátil Blaschke a stroze oznámil: „Morgen!“ Víc říkat nemusel.

„Scheiße!“ zaklel, ale jen potichu, jako by to někomu říkal, ale tak, aby to nikdo neslyšel, jen ten v jeho hlavě.

Ale Freitag, neviditelný kamarád, ale jakýpak kamarád, když je ještě otravnější a neodbytnější než otravný Hansen, ten Freitag, kterého si přivezl z Ruska, se mu teď začal vrtat v hlavě: Morgen, už zítra, Otto! Zase to začne, začne to nanovo, špína, krev, zabíjení a věčně na ústupu a pořád s Ivanem za zády.

Jako na Dněpru...

Byl podzim, metelice hnala ostré vločky do očí a bělost krajiny od rána oslepovala. Rumuni se zakopali do země, ale jen s puškami, v tenkých letních kabátech a s pár patronami po kapsách nemohli odolat těžké dělostřelbě a potom zuřivému útoku ruských vojáků, ty navíc hnali jejich komisaři do útoku jako dobytek na porážku, nové a nové řady mužiků v hnědozelených mundúrech vstávaly z bláta namísto těch postrílených a útočili i s prázdnými puškami jen na bodáky: urááá, urááá, dokud Rumunům nedošly náboje a pak je ve ztracených zákopech těmi ostrými jehlovitými bodáky pobodali. Ani zajatce nevzali.

To potom byla jeho noční můra, to zuřivé urááá, tak výhrůžné, až krev tuhla v žilách. A navečer, když dobyli rumunské zákopy nazpět, při neveselé oslavě krátkého německého vítězství nad hromadou podivně zkroucených mrtvých těl s rozpáranými břichy, Klaus podivně ochraptělým a jakoby cizím hlasem řekl: „Kdoví, kdy a jak si smrťák vezme nás?“

„Ale kdo by myslel na smrt,“ odbyl ho Wenzel.

Z Rusů šel strach, ale staří mazáci před každým dalším ruským protiútokem chlapácky žertovali: „Guck mal, junge, Ivan se chystá na porážku.“

Ale nikdo se tomu nesmál, a ani mazákům už nebylo do smíchu.

Šel od porážky k porážce, domů ale psal, že ruskému medvědu brzo ulámou drápy, jen co přejde zima, a z domova psali, aby se držel.

Co taky jiného psát?

Že žije ve špíně a je zavšivený, má strach a zabijí, i když pan farář před válkou doma v Oberhaidu kázal, nezabiješ, že by rád všeho nechal a vzal do zaječích...

Ale copak to jde?

Držel se, všema deseti se držel života, i když Wenzla pochovali někde na Ukrajině u bezejmenné vesnice, kterou před tím vypálili a kde einsatzkommando SS postřílelo všechny lidi, takže nebylo ani koho se zeptat, jak se ta zapadlá díra jmenovala. Zahrabali ho jako psa do mělkého hrobu s bídným dřevěným křížem z březových polen a bez jména – na víc nebyl čas, ruské kaťuše už jim ječely v zádech a hordy Asiatů v hnědozelečných mundúrech řvaly to strach nahánějící urááá! Zahrabali ho vedle krajanů z Hlučínska, vedle Kotziana, Vetcherka a Jarosche, taky nositelů posvátné německé krve, které odvodní důstojníci wehrmachtu vyšťárali až u Prajzů na severu a nahnali do armády, všechny je zahrabali do úrodné černé ornice v těch nekonečných rovinách, které měli osídlit a zúrodnit svou čistou německou krví, i když často jen sudetskou. Místo toho tu vysněnou půdu jen pohnojili vlastními těly a kdo ví, jestli to Ivan vůbec ocení. A Klaus... Ztratil se v Polsku. Prý ho odvěkli banditi z lesů, aspoň se to říkalo navečer v krytu, ale jen po straně, aby neslyšel smrtihlav, untersturmführer Rath, černý esesácký komisař, který v jednotkách wehrmachtu dohlížel na slábnoucí bojovou morálku chrabrých nordických junáků.

Hlavně nezakolísat, hlavně vydržet. Až do konečného vítězství!

To byla jeho víra.

Do konečného vítězství. Do posledního muže. Do posledního náboje. Do posledního dechu. Do poslední kapky krve...

Klaus s Wenzlem už se držet nemuseli.

Zůstal sám. Vlastně sám ne, zůstal s bandou ztracených existencí, s několika veterány, ze kterých válka vysála všechno živé, takže vypadali jako on – jako živé mrtvolky, a s novými odvedenci, s tlustochy, kterým po pár přískocích dech ve slabých plicích pískal jako Stalinovy varhany, uííí, uííí, s podvyživenými trpaslíky, co sotva dorostli do odvodové míry, s brejlovci, kteří si v přestávkách mezi ruskými útoky donekonečna čistili zablácená skla dioptrických brýlí, s kriply s platfusem a hlavně s kluky, kteří sotva odrostli školním lavicím, zatímco Ivan krmil válku novými a novými posilami bůhvíodkud. A ví vůbec bůh, kde wehrmacht všechny tyhle kriply posbíral, aby bránili německé Pomořany?

Připadal si jako na pustém ostrově, i když nikdy sám, a pořád v přeplněných dírách v zemi, kde se s kamarády pokoušeli přežít ruskou dělostřelbu mezi desítkami nemytých a zavšivených těl, i tam se mu zdálo, že je sám. A přitom míval samotu rád – i doma v Oberhaidu, vždycky když už měl plné zuby lidí, zatoužil po nějakém klidném místě, doma v Oberhaidu vždycky utekl k seníku U Veverek nebo někam

hluboko do Černého lesa, když už měl dost lidí a potřeboval být aspoň na chvíli sám. Jenomže tady není kam utéct. Vpředu je Ivan a dozadu to nejde, neustupovat, nicht weichen, řve furt dokola Rath. I když vždycky s kamarády v krytu plném vojáků a vši, byl na pustém ostrově, opuštěný, sám.

Ještě že přijel Tobias!

Tobias byl z Hohenfurtu, a to je tam u nás, říkal si Otto, to je jen přes kopec, Unter Schlagl, Ober Schlagl, Kaltenbrunn, skoro doma, říkal si, jako kdyby to bylo nějak důležité. Přijel s posilami, prý napůl Čech po mámě, ale co na tom, pro Němce z Říše jsme stejně všichni bémáci, čeští Němci, takže Němci jen napůl, říkal si, když se díval, jak se Tobias křečovitě drží pušky, jako by se držel života. To není voják, to je věšák na uniformu, říkali o něm staří mazáci, ale na tom nezáleželo, když byl z Hohenfurtu, a to je tam u nás, říkal si Otto. Pokaždé, když se na něj podíval, si vzpomněl na domov. A aby ne, když je to z Hohenfurtu k nám domů jen přes konec, ale copak to jde, myslet na takové věci...

Brzy bude jaro. Doma by vyvedl koně, Fricka a Gerti, naložil pluh a vyjel na pole, na to pod lesem, zapřáhnul by šimly před pluh, zapráskal jim nad hlavami bičem se zlatým střapcem a potom za nimi šel s opratěmi na krku a s jednou nohou v čerstvě vyorané brázdě, rovné jak podle pravítka, a občas hlasitým mlasknutím pobídнул oba bělouše: hü, hüa, a přitom se díval, jak

paprsky slunce, které co chvíli zazáří z potrhaných mraků, vykouzlí na jejich bílé srsti zlaté flíčky.

Ale copak to teď jde!

Seděli s Tobiasem v narychlo vykopaném zákopu v písečných dunách Pommern a vzpomínali na hluboké lesy šumavské domoviny, aby zahnali chmurné myšlenky.

Válečné pole je dobré leda pro mělký narychlo vykopaný hrob.

Děti, radujte se z války, protože mír bude ještě horší, radili mladým vyděšeným vojákům veteráni.

„Vojáci, dejte pozor na zbabělce ve vlastních řadách, povinností každého vůdce vojáka je zabránit šíření paniky a poráženeckých nálad,“ poučoval Rath. Snad aby pozvedl bojového ducha.

„Myslíš, že dneska zaútočí?“ pošeptal mu Tobias.

„Nemluvte česky!“ okřikl ho Rath. „To jste Němci!“

„Nějaké nové zprávy o Ivanovi?“ zeptal se leutnant von Kagenek a Ratha v jeho čepici s umrlčí lebkou jako by přehlédl.

„Sedí v protějším zákopu a brousí si tam drápy pilníkem,“ řekl Günther Prüll, omývač mrtvol z Egeru, jeden ze starých vojáků, hubený s tlustou cigaretou v pokřivené hubě a s železným křížem, jaký má na svém parádním saku i führer. Prodělal s wehrmachtem už polské tažení, sám se přihlásil do služby, když zdrhnul z Chebu do Říše

před českou policií, protože při posledním omývání nebožku omyl a taky obral. O zlaté náušnice a snubní prstýnek.

A kamarádi se zachechtali, ale jen na půl huby, protože esesák pořád koukal, na kom by si zchladil žáhu.

„Fasovali jste kořalku?“ zeptal se Kaganek.

„Noch nicht,“ řekl někdo.

„A cigarety?“

„Jawohl, herr leutnant.“

„Ruská armáda je oslabená a demoralizovaná,“ žvanil dál untersturmführer Rath, snad to vyčetl s esesáckých novin, a nevšímal si leutnanta, jako by byl vzduch. Neměli se rádi, jeden z prestižní pruské kadetky v Berlíně a druhý z nějaké černé žumpy v Bad Tölzu, ale co na tom záleží obyčejnému vojákovvi, který nechce padnout na poli cti a slávy za nový německý pořádek, a ani to nemůže nikomu říct a ani domů napsat, protože cenzura čte všechny dopisy a Rath hlídá každý náznak defétizmu. „V zákopech ty hordy zavšivených Mongolů drží jen jejich rudí komisaři s pistolí u hlavy, při prvním rázném útoku vezmou nohy na ramena,“ kecal Rath.

Nikdo ho neposlouchal.

„Das ist ein idiot,“ řekl Günther potom, když Rath i von Kaganek, jeden po druhém, zmizeli v panských bunkrech. „Tahle válka je svinská válka, hoši, a ani není naše.“

„Ale je! Přece jsme všichni Němci, i když jen ze Sudet,“ řekl Tobias.

„Scheiße,“ řekl Günther a odplivl si mu pod nohy.

Zakopali se na svahu, odkud byl dobrý výhled do ploché písčité krajiny. Před nimi v klikatých málo hlubokých zákopech ležel Ivan a brousil si na ně zuby i drápy a nevypadalo to, že uteče, sotva na něj zadupe banda utahaných kriplů.

„Snad aspoň dneska dají rudí pokoj...“

Probudili jsme ruského medvěda, řekl si Otto, než usnul neklidným spánkem plným mučivých nočních můr. Pan učitel Emerich z měšťanské školy v Oberhaidu miloval velikány německých dějin a rád recitoval velké německé básníky, je nebezpečné probudit lva, volal s vlasteneckým zápalem, s kloboukem v ruce a s vlajícími řídkými vlasy při slavnostech před pomníkem padlým hrdinům na náměstí, jako by ho ještě dnes slyšel, je nebezpečné probudit lva, a jak zlé je dostat se do spárů tygra, recitoval pateticky, ale jen málokdo mu rozuměl – snad tím lvem, myslel německý národ a snad tím lvem i tygrem hrozil hrstce Čechů, kteří před válkou v Oberhaidu s Němci žili, dvěma třem sedláčkům a přednostovi stanice tlustému panu Regalovi, možná českým četníkům nebo financům... Ještě dnes, když zavře oči, slyší pana učitele řvát lvím hlasem, je nebezpečné probudit lva! Jenomže my, pane učitelí, víte, my jsme probudili strašného ruského medvěda!

„Hej, Otto, je tu šnaps,“ budili ho.

„Aufstehen, kerl,“ šklebil se na něho kolohnát Hermann. „Dávej pozor, abys nezaspal konec války.“

„Keine angst, Hermann.“

Špinavá banda od kuchyně, s popálenými prsty a s hubou nafurt umouněnou od sazí od kotlů, po hladové večeři konečně rozlila šnaps do ešusů se zbytky koňského guláše a oni pili, upíjeli krátkými rychlými doušky, protože na frontě nikdy nevíš, jestli ten poslední lok nebude poslední.

Uííí, uííí, hvízdali jim při tom nad hlavami střely z ruských raketometů. Rázem bylo po spaní. Tmu protály ostré paprsky desítek světlometů, co si to ten Ivan zase vymyslel, kurva, a oslepovaly oči. Noc se změnila v den. Všude kolem vybuchovaly granáty a vyhazovaly do vzduchu gejzíry krvavé hlíny. Přitiskli se na studenou zem a nejraději by se do ní zahrabali jako krtci, uííí, uííí, hrály jim bandurskou Stalinovy varhany a možná už hrály smuteční pochod... „Tanky zleva!“ Tobias jako kdyby zešílel, vyl jako divoké zvíře, uííí, uííí, a najednou vyletěl ze zákopu, zahodil pušku a pryč, pryč! „Tobias, zurück!“ křičel za ním. Pozdě. Vzadu práskl osamělý výstřel, a když se tam mezi vybuchujícími granáty doplazil, ležel Tobias na zádech s rukama podivně rozhozenýma a se skelnýma očima a nehýbal se.

„Byl to zrádce,“ plivnul na něj Rath, ta černá esesácká svině, a zastrčil pistoli do pouzdra.

Ale copak se tohle může?

Ale nebyl čas se ptát.

Ale byl tu ještě Freitag a ptal se... Za zbabělost před nepřítelem?

Kulku!

A co asi napíšou domů do Hohenfurtu? Padl na poli cti a slávy, pane otče, odpráskli jsme vám ho jako prašivého psa, milá máti... Prostě se podělal, ruply mu nervy, to se přece může stát i germánskému nadčlověku!

Začal se ptát, jestli se teď nemá bát víc vlastních než Rusáků.

Ale nebyl čas ptát se.

I když Freitag, neviditelný kamarád, ale jakýpak kamarád, bitte schön, když furt jen otravuje a furt se mu vrtá v hlavě, se začal ptát.

Ale na ty jeho otázky vážně nebyl dobrý čas.

Z oslepujícího bílého světla se k nim rychle přibližovaly dva početné shluky rudých s dlouhými bodáky na puškách a úplně vpředu před nimi běžel důstojník v kabátě až na paty, mával kolem sebe šavlí a řval něco nesrozumitelného, snad to jejich: vperjod, vperjod, to je po našem do útoku, tvrdí Günther. Ale to je jedno, co to znamená, teď když Ivan útočí a když je třeba střílet a střílet a rvát se a zastavit tu nekonečnou lidskou vlnu, která hrozí zaplavit zákopy, a jen bodat a bodat, mstít se a zabíjet.

Ne, o tom tedy nesnil. O špíně, buzerování a zabíjení nesnil ani o zimě, ledovém vichru a mrazu, který zabíjel stejně bezcitně jako Ivan, jako by se jim celá ruská země postavila, i když v Hitlerjugend je na boj připravovali – kampf, kampf, štěkali v Oberhaidu snad i psi, ale v Hitlerjugend pochodovali, furt pochodovali do rytmu bubínku a pan učitel Emerich do kroku řval: links, links! A když

dopochodovali, učili se střílet z vyřazené vojenské flinty z Velké války, každý vypálil tři rány na terč, a kdo netrefil do černého, musel za trest pochodovat a třeba až do večera, links, links! Ne, o tom nesnil. Jenomže starosta řekl, že i Volksdeutscher je dobrý Němec, übermensch, a musí splnit své historické poslání a vydobýt národu životní prostor na východě. Ne, ne o tom nesnil. Vystačili by si s tátou a mámou s deseti hektary ve stráních nad Oberhaidem, i když táta, když přišel poštovní lístek s Hitlerovou hlavou, řekl, jó, Otto, jít musíš, když jsi Němec, a máma zapálila svíčku pod führerovým obrazem. Ne, o tom nikdy nesnil, ani o hrdinské smrti za novou tisíciletou říši, schovaný se svými malými sny a s ohmatanou knížkou o Robinsonovi v seníku U Veverek nebo zalezlý na číhané v hloubi Černého lesa za strmou roklí s dávno opuštěnými vlčími doupaty, anebo při čekání na Kathi ve stínu tlustých dubů na rozcestí u Johanna Nepomuka.

„Neustupovat!“ řval von Kagenek. „Vydržet!“
Držel se.

Byl přece führerův voják!

Naučil se s ostatními zabíjet. Nezabíjel rád, ale zvykl si na to, zabíjel přece nepřátele Říše. Doma se musel naučit zabíjet domácí zvířata, slepice, králíky, husy, od mala, i když zpočátku mu to nešlo pod nos, a potom se naučil lovit zvířata v lese, zvykl si na pach krve. Nakonec se naučil zabíjet i lidi. Zabíjel spolu s kamarády, sám by to asi nedokázal – a jak by to srovnal s vlastním svědomím

a s příkázáním nezabiješ, v tlupě to bylo snadné, sám by se styděl, s nimi to bylo naopak. A jestli ho zpočátku učili zabíjet z nenávisti, později už zabíjel jen s tupou lhostejností. Stiskl kohoutek, voják v hnědozelené uniformě a s beranicí na hlavě sebou trhnul, jako by ho něco překvapilo, ale někdy ani to ne, a skácel se jako loutka v pimprlovém divadýlku Oskara Hammersteina. Taky hodit handgranát do protějšího zákopu bylo snadné, odjistit, hodit a pak jen schovat hlavu, hlídej si prdel, řval na něj Günther, ale o tu nešlo, ale Günther si asi pletl části lidského těla, i když by neměl, byl přece v civilu v Chebu omývačem mrtvol. Ale dobrá, naučil se hlídat si prdel a díky tomu přežil Stalingrad, přežil bitvu na Dněpru a pak ústup od Charkova a zničení Varšavy. Strílet se naučil bez myšlenky, bez mrknutí oka, vrazit do někoho bajonet bylo horší. Ale i to se dalo, když nic jiného nebylo po ruce, mauser byl prázdný a na nabíjení nezbýval čas a Ivan zle dotíral. A taky rozčísnout Rusákovi lebku polní lopatkou, scheiße, říkal si s odporem, když je to na cvičáku učili; aber mach schon, povzbuzoval ho leutnant Kagenek... Jako ve škole. Co víš o Friedrichu Schillerovi, Otto? Jóóó, zajódloval, jak mu trémou přeskočil hlas. Aber mach schnell, junge. Probuď v sobě lva... A pak že z hovna bič neupleteš, bil se vším, co měl po ruce a v ruce, třeba kamenem – a třeba holýma rukama, když ani kámen nebyl po ruce.

Držel se.

„Hermann, ty vole, kde máš ruku?!“ třesl oči na kuchtíka. Jesusmaria, pravačka od lokte pryč!

Tak Hermann dobojoval, ani eintopf nebo černou kávu v kotli nezamíchá a ani Heil Hitler ve vzorném haptáku už neudělá.

„Scheiße!“ řval Herman s napřaženým pahýlem. „Kurva, Otto, co mi to udělali?“

Scheiße, říkal, scheiße, scheiße opakoval si dokola, když ho držel za tu druhou zdravou ruku, jako by chtěl vší silou v sevřené pěsti zadržet jeho život, quatsch, to je blbost, celá tahle válka je blbost, jako kdyby mluvil s někým cizím ve své hlavě.

Scheiße, jó, poškleboval se Freitag.

Potom to u Danzigu sám schytil. Dělostřelecký granát explodoval hodně blízko, zavalila ho hromada hlíny, skoro hora, a ležela na něm jako hrob a tu studenou a dusivou hlínu měl všude, v očích, v uších i v ústech, neviděl, neslyšel, dusil se, třásl se – jako by už ležel ve vlastním hrobě, víc mrtvý než živý, zažíval za bílého dne černou noční mûru; propadl jsi smrti, nebo jsi již mrtvý, křičel na něj Freitag, ne, ne, křičel pan učitel Emerich s vlasteneckým zápalem, s kloboukem v ruce a s řídkými rozevlátými vlasy, i Volksdeutscher ze Sudet je Němec, nadčlověk, a musí prolít krev za novou tisíciletou říši, řečnil Freitag, nebo to byl přece jen starosta Schaub jako vždycky u pomníku padlým hrdinům, když živým se pomníky nestavějí, a dechová kapela mlynáře Denkmayra k tomu hrála Deutschland, Deutschland über alles, děti, radujte

se z války, kdo ví, kdy a jak si smrták vezme nás, třásl se Klaus, ale, Otto, kdo by myslel na smrt, odbyl to Wenzel, Heil Hitler, kameraden, zdravil Hermann tím svým krvavým pahýlem. A Tobias... Jako by zešílel, uííí, uííí, vyl jako divoké zvíře a černí hlídací psi štěkali: mein kampff, mein kampff. Né. Links! Links! Rachotil do kroku plechový bubínek. Ale copak je na přehlídce? A leutnant furt řval: vorwärts, vorwärts, vorwärts... Ale copak to jde, do prdele! Kopal kolem sebe. Nicht weichen! Kroužil kolem něho černý smrtihlav. Tak to je konec? Napadlo ho, když ho vyhrabávali, a když ho vyhrabali, vykřiklo v něm: do prdele s válkou, do prdele s Hitlerem!

Ale nahlas řekl jen vojáček: „Scheiße!“

Ale ani nadávky nepomáhaly.

Otto, ty vole, to ses podruhé narodil, plácali ho kamarádi po zádech.

Neslyšel.

Popraskaly mu ušní bubínky. Otto, teď máš stejný zranění jako náš vůdce, možná i ty dostaneš železný kříž, šklebil se Günther, a střepiny mu rozsekaly bok a taky prdel, tu prdel, kterou si měl pořádně hlídat, ale neuhlídal, ale šlo to naštěstí jen do masa, vyhojil se. Zašili ho v polním lazaretu v nějakém rozbitém městečku v Pomořansku a pak poslali na zotavenou domů, vlastně do protektorátu. Praha, to je přece doma, skoro doma, i když je to protektorát – protentokrát, šklebili se Češi, ale český doktor mu vytáhl všechny střepiny a vzorně zašil rozsekaný zadek. Jarní slunce

pomalou rozpouštělo sněhové závěje, v dřevěném baráku na kraji města bylo teplo, jedli královsky, všechno na másle a na sádle, a sestřičky, matulantky z německého gymnázia, mluvily čistou němčinou dvorního rady Johanna Wolfganga Goetha, když jim strkaly teploměry do řiti, entschuldigen sie, mein herr.

Jestli nebylo lepší schytat to pořádně, abys měl s válkou utrum...

Zase on!

Poslali ho do Budějovic, domů, Budweis už je skoro doma, znovu vystrojili, vyzbrojili, aby mohl jít spasit Východní marku.

Tak to nebyl apríl?

He-he, poškleboval se mu Freitag.

„Sieg, sieg!“ rozloučil se s nimi na kasárenském dvoře hauptmann Gerke.

Odpovědělo mu sborové rozpačité heil...

„Leck mich am arsch,“ zabručel Otto.

Byl první dubnový den, ale tohle fakt nebyl špás. Už toho měl plné zuby.

Ještě večer si namazal olejem na pušky opasek, aby na něm nevisel jako chomout na krávi, a jemným pískem vyleštil přezku s nápisem Gott mit uns. Nojó, pánbíčka tam dole bude určitě potřebovat, ráno si sbalil plnou polní a po obědě už s ostatními maširoval v dlouhých zimních mantlech a ve spořádaných řadách na nádraží. Jako na přehlídce, tentokrát ale bez halasného parademarše, nadšených civilistů na chodnících, bez provolávání slávy a bez kytek.

Domů, chtělo se mu křičet místo heil.

Ale ani heil nikdo nevolal.

A copak to jde...

Tak blízko domova, stačilo by sednout do osobního vlaku s tabulkou nach Kaplitz und Oberhaid a za hodinu a půl už může vystoupit na nádraží doma, grüß gott, her Regal, servus, Otto, wie geht's, mein junge. Tak blízko domova? Ale copak to jde! První polní četník by ho sebral, když je v uniformě a bez propustky.

„Hitler udělal z Berlína festunk,“ řečnil před nástupem do vlaku hauptman Gerke, aby pozvedl morálku utahaných kriplů, ale co z toho, předtím slibovali, že vůdce zastaví Ivana na Odře, a ještě předtím že ho zažene až za Ural, tak proč další festunk, když všechny pevnosti dávno padly – Královec, Varšava, Gdaňsk... A proč by měl právě tady a teď uvěřit, že vydrží Berlín! Neposlouchal. Jaký smysl má bojovat do posledního dechu, do posledního muže, do posledního náboje, do poslední kapky krve, až do konečného vítězství, když nakonec nebude nikdo, aby provolal vítězoslavné heil!

Vlak s vítězným V na lokomotivě vyjel z Budějovic až navečer a po krátkém kodrcání na výhybkách vyrazil rovnou na jih. Gmünd, nebo Linz, sázeli se chlapi ve vagónu nad osahanými kartami. Militärzug nach Linz und Wien, hlásili výpravčí na trati Budweis–Oberhaid–Linz–Wien.

Domů!

Už měl vážně dost toho rajzování po Evropě, i s největší německou cestovní kanceláří, jak se večer na ubikaci noví kamarádi pošklebovali nekonečným vojenským přesunům wehrmachtu.

Domů, radil mu Freitag.

Domů, ale copak to jde!

Ostře sledovaný vlak nikde nestaví, leda aby doplnil vodu a uhlí a doplňovat nebude až do Lince. Tak ani na minutu. Kdyby aspoň na minutu, aspoň v Oberhaidu – grüß gott, her Regal, kdepak, ani na to kratičké překvapení – servus, Otto, wo kommst du her...

Kaplitz! Kaplitz! Achtung, achtug, der sonderzug nach Umlowitz, Angern, Suchenthal, Zartlesdorf, chraptěl amplion na potemnělém peronu ponořeném do sychravé jarní mlhy. Ale neposlouchal, panebože – Kaplice, tak blízko domova!

Neposlouchal ani pleskání karet.

„Hergot, schweinkerl, jak to hraješ“, vztekal se Hansen, nový kripl z protektorátu určený do Hitlerova mlýnku na maso.

Schau mal, vezou nový kanonenfutr, říkali železničáři ve stanici, vidět je v husté bílé tmě nebylo, jen slyšet. A taky tukání jejich kladívek na brzdách.

Hansen stáhl okénko.

Právě včas, aby si na vedlejší koleji prohlédli vlak plný mrzáků, roztřískaných na maděru někde na jihu, v Itálii nebo v Maďarsku, s krvavými obvazy, horečkou a s nočními i denními můrami v očích – feuer, feuer, křičel v dokonalém haptáku

v otevřeném okně dělostřelec, ještě kluk, s šílenýma očima a křivou hubou. Jako by byl v jednom ohni, celý hořel.

„Na-ja, ruplo mu v bedně,“ řekl feldwebel Blaschke.

„Ten už dobojoval,“ ušklíbl se Hansen.

Kolem vagonů chodili polní četníci se psem, kolbami pušek bušili do stěn a hulákali: Nevystupovat!

„Warum denn?“

Neodpověděli, ale známý železničář, na kterého Otto zavolal, zná ho od vidění, snad Schmidt, nebo Schmied, který ho ale ve vybledlé vojenské blůze a v šeru zatměného nádraží možná ani nepoznal, nahoru do okénka řekl:

„Povedou zajaté piloty, Američany, spadli u Einsiedlu i s bombardákem do pole, chlapi pro ně jeli s drezínou.“

Bylo jich pět, byli potlučení a skoro se ztráceli mezi muži v dlouhých zelených kabátech, dva tři kulhali. Otto si pomyslel, že určitě dostali nakládačku. Byl mezi nimi jeden s černou tváří. Otto si ho zvědavě prohlížel, ještě žádného černocho neviděl, leda na obraze ve školním kabinetu. Rodina zulukafrů v pobřežních nížinách Kapska, bylo napsáno dole pod obrázkem, byli polonazí, ale tehle měl tlustou leteckou bundu s beránkem, polonazí muži se opírali o oštěpy, jedna žena dojila exotickou černou kozu a děti s nafouklými bříšky zvědavě přihlížely, také černý letec měl černý obličej, i když

rozbitý, a napuchlé masité rty jako Freitag z knížky o Robinsonovi. Ale snad to nebylo od facek. Muži v hubertusech a s mysliveckými tralaláčky na hlavě vypadali jako civilisté, obyčejně, jako vašnostové z Kaplice, a ne jako Gestapo nebo SS, postrkovali své zajatce někam ven z nádraží, dál do tmy, odkud potom do sykotu páry z lokomotivy zapráskalo pět výstřelů – a potom po chvíli ještě jeden.

Proč?

Ale proč se ptát!

Ptal se, jestli se teď opravdu nemá víc bát vlastních lidí, když zabíjejí válečné zajatce.

Ale proč se ptát!

Už toho měl dost, měl dost téhle všivé války, a když navíc cesta do toho pekla vede kolem domova...

Uteč, na co čekáš, zachraň si prdel!

Dotíral Freitag, ten Freitag, kterého si přivezl z Ruska, mu zase začal strašit v hlavě. Nemusel ho brát s sebou, měl ho nechat tam – v té ledové pustině. Ale copak se ptal.

Umlowitz, Angern, Suchenthal, Zartlesdorf...

Ale přece přísahal: ich schwöre bei Gott diesen heiligen Eid... Před bohem skládám posvátnou přísahu, že zachovám bezpodmínečnou poslušnost Adolfu Hitlerovi, vůdci německé říše a německého lidu a nejvyššímu veliteli ozbrojených sil, jako statečný voják budu připraven za tuto přísahu v každém okamžiku nasadit život, přísahal.

Ale Umlowitz, Angern, Suchenthal, Zartlesdorf... Ve tmě za okny tušil známou krajinu, Černý les nad tratí, sem tam mezi stromy problikla světýlka samot, ale jinak černota, tma tmoucí, ale známá a bezpečná v klidném zázemí. A odtud je to přece jen skok domů – Zartlesdorf, tam táta vodil rok co rok vykrmeného býka na porážku, Bludau, samoty schované v zapomenutém lesním údolí, opravdu jen skok! Byla už tma, za oknem létaly jiskry od lokomotivy a kola vlaku monotónně tloukla do kolejnic.

„Zavři to vokno, Hansen, lítají sem saze,“ vrčel Blaschke a mnul si zarudlé oči plné drobných kousků spáleného uhlí. „A ty, kurva, hraj pořádně,“ houkl na Ottu. „Hraješ to jako trotl.“

„Jóóó,“ zajódloval. Ale na karty už nemyslel. „Jetzt muss ich pissen...“

Na záchodku to moc nevonělo, ale co, ani tahle válka mu nešla pod nos. Stáhl okénko a místnůstku naplnily černé saze a bílé vločky sněhu. Teď, nebo nikdy! Teď... Z noci vyskakovala jednotlivá světýlka a všude kolem se černala nekonečná masa Schwarzwaldu, za den ho nepřejdeš a snadno se ztratíš v jeho neprostupných houštinách, kde nikdo nekácí. Rád se tam toulal, až v nejhlubších koutech, v neprostupném pralese, kam nikdo jaktěživ nepřijde, ani lidožrouti z ostrova Robinsona Crusoea, a proč by chodili. Nad prázdnými vlčími doupaty kladl oka, líčil pasti. Neměl bys, jednou tě chytí, dělala si starosti matka, počkej, hajnej ti napumpuje broky do zadku, sýčkoval

táta, ale všechno málo platné, musel, byl lovec!
A teď by stačil skok...

Chvíli to trvalo, než na chodbičce z hromady
krámů vylovil svoji pušku a plnou polní.

Pohni, schnell, pobízeli ho Freitag.

Neotravuj!

Nikdy s ním nemluvil, jenom poslouchal ty
jeho otravné řeči, tak proč teď.

Tak raději teď než nikdy!

Otevřel dveře. Proud vzduchu ho skoro zatla-
čil nazpět, ale po krátkém přetahování potácivě
sestoupil po dřevěných schůdkách na poslední
schod a dveře zase zabouchl. Kola drkotala na ko-
leji a v zatáčkách kvílela, nárazníky vagonů o sebe
třískaly, tak to bouchnutí sotva mohl někdo uvnitř
slyšet. Držel se jako klíště studeného zábradlí,
přitisknutý na dveře, ostrý vítr ho rval dolů, ale
pak začal strojvůdce na rozhrkaných výhybkách
brzdit a vlak zpomalil. Před sebou mezi vířícími
vločkami uviděl zelené světlo návěstidla a za ním
ve tmě vytušil nádraží. Levou rukou se držel stu-
deného zábradlí, pravou odhodil batoh a pušku,
odtáhl se co nejdál od vagonu a seskočil do tmy.
Hlavně bacha na stromy, blesklo mu ještě hlavou,
ale skočil. Stačil skok ze schůdků do nízkých křov-
vin a bodláků, sice se pořádně potloukl, šípkové
keře mu poškrábaly ruce a obličej, ale zůstal celý,
živý a zdravý, jen pár desítek metrů od nádra-
ží s tabulí Oberhaid nad perónem. A odtud je to
opravdu jen skok domů. Jenomže domů teď ne-
může, tam ho budou polní četníci hledat nejdřív...

Ale snad aspoň na skok, než ve vlaku zjistí, že se ztratil, než přijdou na to, že vzal roha, pozdravit tátu, obejmout se s mámou, ale žádné grüß gott, her Regal, čím méně lidí ho uvidí, tím líp. A nejlíp vůbec nikdo.

V divoké chumelenici a v noci se snadno ztratil, i když musel dávat pozor, kde zanechá stopy. Ani zima to pořád ještě nechtěla vzdát.

„Mein Gott – Otto!“ vykřikla matka a pokřižovala se.

„Teď ti dali urlaub?“ zeptal se táta.

Jó, zalhal. Proč je strašit, na strach je času dost, ještě si strachu a starostí užijí, až ho sem přijdou hledat polní četníci. Ale na to je času dost.

Flintu postavil do kouta a plnou polní nechal v chodbě, sedl si pod führerův obraz a máma začala nosit na stůl, vejce na špeku a domácí chleba, to je jiný kafe než mazlavý vojenský komisárek bez chuti, a kafe! Cikorka ale vylepšená tučným kravským mlíkem, sladká culifinda, po které se mu v zákopech stýskalo každé ráno, když jim umouněnci od kuchyně přitáhli v těžkých bandách hořkou špinavě hnědou vodu.

Doma!

Velká kuchyň voní všemi známými vůněmi, dřívím v bedýnce pod starými kachlovými kamny, bylinkami, které se suší pod stropem, a jídlem, dobrým domácím jídlem. Kočka ho pozoruje nedůvěřivě, za dva a půl roku zapomněla, kdo je, a to mu nosila ulovené myši ze sýpky a ptáky ze zahrady. „Puci-Muci, komm her;“ zavolal na ni,

ale ani se nepřiblížila, jen se naježila, sekla oca-
sem a dál ho ostražitě pozorovala úzkými srpečky
svých kočičích očí.

„Kdybys napsal, vyvětrala bych peřiny,“ řekla
máma. „Takhle ti je dám aspoň nahřát k plotně,
abys nespal ve vlhku.“

„Vyspím se radši ve stodole v seně.“

„Aber warum denn?“ Má polekané oči a táta
se na něj dívá s podezřením a naježil se. Jako ta
kočka.

„Proč s sebou taháš na urlaub kvér? A to všechno
ostatní?“

Utek, poškleboval se Freitag.

Jó – byl by to vykřičel, ale proč křičet. Já
jsem dezertér, vojenský zběh, křičel by na plnou
hubu, ale proč... I tak bylo všechno jasné. Do-
stal do maléru sebe i je. Teď přijdou polní čet-
níci a budou chodit furt a budou se dokola ptát,
nevíte o něm, zmizel z vojenského vlaku, bu-
dou říkat, jak to, že o něm nevíte, někde tady je,
někde tady se schoval. Nedají jim pokoj. Nebyl
doma? Doma nebyl! Budou muset lhát a může
to po nich vůbec chtít? Když je dostal do hanby,
když je teď bezectný dezertér, porušil přísahu
a pro všechny Němce věrné führerovi je zbabě-
lec a zrádce!

„Utek sem,“ řekl klidně. „Jsem dezertér.“

„A zrádce!“ řekl otec. „Porušil jsi posvátnou
přísahu Adolfu Hitlerovi a za to je jediný trest –
kulka!“ Ale ani on nekřičel. „Starosta Schaub
v neděli po mši řečnil před pomníkem hrdinů

z Velké války. Pro zrádce je v Německu stromů dost, povídal. A pan učitel Emerich zase přednášel tu dlouhou Schillerovu báseň. Je nebezpečné probudit lva! A ty...“

„Lva, táto? Medvěda!“

My jsme probudili strašného ruského medvěda. Mohl by jim vykřičet do očí, co mu napovídá ten v jeho hlavě, a vykřičet všechno, Wenzla, kterého zahrabali jako psa do mělkého hrobu s bídným dřevěným křížem z březových polen a bez jména někde na Ukrajině, Klause, který se ztratil v Polsku, Tobiaše, který padl kulkou smrtihlava! Starosta si může řečnit o boji do vítězného konce a pan učitel ať si recituje školní básničky, my jsme probudili medvěda! Ale nebyl čas křičet a vykřičet jim všechno, i kuchtíka Hermanna, který už dobojoval a ani eintopf nezamíchá ani ženu neobejme a na předepsané Heil Hitler ani pomyšlení. A proč taky, tak k čemu sláva a jaké vítězství – v té černé díře, kterou tam na Východě pro sebe dobyl. Ale proč křičet...

„Co teď s námi bude?“

„Dělali jsme všechno pro tebe,“ vyčetl mu táta.
„A ty...“

Ale nebyl čas se ptát.

„Musíme ho schovat,“ řekla najednou matka rozhodně, jako tenkrát, když dostal zápal plic – musí k doktorovi, řekla, a tak ho oba nesli, chvíli otec, chvíli matka, na zádech osm nekonečných kilometrů hlubokým sněhem k doktorovi do Hohenfurtu. „Musí se ukrýt tak, aby ho polní četníci

nenášli, až ho tu začnou hledat. Válka stejně brzo skončí, za pár týdnů, možná za měsíc... Vylížeme se z toho.“

„Zůstanu v lese,“ rozhodl se.

„Ale tam zmrzneš,“ vylekala se matka. „Nebo umřeš hladu.“

Bylo ticho, jen hodiny hlasitě tikaly a sem tam v kamnech zapraskalo poleno v ohni – jako výstřel. A on sebou pokaždé trhnul.

„Zima skončila, najdeme způsob, jak ho nakrmit,“ řekl najednou otec.

Ale může to po nich chtít...

Schaub je starý nacista, učitel slídí po vsi, vyptává se ve škole dětí: co říkal doma otec o Stalingradu, mluvil o vítězství nebo o kapitulaci? A Oscar Hammerstein po dvou třech skleničkách šnapsu zjišťuje u sedláků pro Goebbelsův úřad míru spokojenosti se současnou situací na frontách. A pro ně pro všechny je teď zrádce – Verräter! A Judas, Jidáš, řekl by pan farář, na toho by málem zapomněl, ale vzpomněl si, co učil před válkou v hodinách náboženství: Jidáš zradil našeho Pána, když ho vydal nepřátelům, a co asi učí teď? Desatero jako před válkou? Nebo přísahu věrnosti před pánem bohem? Nezabiješ? Verräter, vzpomněl si, že s takovým nápisem na kusu kartónu na krku visel hubený sedlák v Pomořansku na větvi staré jabloně, kdo ví, čím se provinil, jaké zlo spáchal, že si vysloužil jidášskou smrt a ten nápis na tabulce na hubeném krku, který sevřela nelítostná oprátka.

A kolik dalších oběšenců zůstalo ve Východním Prusku jako pomníky hanby... Strašil mu v hlavě ten v jeho hlavě.

Ukryl se v Černém lese, daleko za seníkem s veverkami, až za bažantnicí, za Kančí loukou, za bažinami, tak hluboko jako v močálu vlastní duše, v hlubokém lese se strmou roklič s vlčími doupaty, a kde jinde, když lidi zvlčili, ve vlčích jámách, kam nikdo nepřejde. Ani hajný, tak co by tam hledali polní četníci, ti raději sedí v teple ve svém žlutém domě na náměstí nebo vedle v Hemmersteinově hospodě a poslouchají rádio a popíjejí řídké pivo. Schoval se ve studené roklič, kde se sníh drží déle než jinde, co nejhlouběji v Černém lese, co nejdál od lidí.

A kde jinde, když doma zůstat nesmí. Tam ho budou hledat nejdřív!

Nejprve spal v jedné z těch prázdných vlčích jam, v ledové jeskyni plné zvířecích kostí, ale myslel, že to je jen na pár dní, než válka skončí – a že skončí už za pár dní, nepochyboval.

I když Freitag strašil, kdoví...

Dny byly dlouhé a noci ještě studenější. Zima jak v Rusku, drkotal zuby snad ještě víc při té mrazivé vzpomínce. Bylo už jaro, ale sem tam hnal vítr od Alp sněhové vločky a ráno mrzlo, zima toho roku byla tuhá a nechtěla to vzdát. Stejně jako vůdce ve svém posledním festunku. A ve vlčí díře zima. Ale před Stalingradem staří mazáci říkali, že umrznutí je nejsladší smrt, říkal si. Seděl s koleny u brady zachumlaný do

teplého mantlu a vojenské cely a hřál v sobě poslední kousek tepla, vzpomínky, vzpomínky na Kathi – poprvé ji vzal za ruku za hospodou Oskara Hammersteina, poprvé se políbili ve stínu tlustých dubů na rozcestí u Johanna Nepomuka, poprvé ji doopravdy měl v seníku U Veverek, ještě než odjel na frontu. A to bylo naposled – a tohle pomyšlení už nehřálo. Co je s Kathi, ptal se v dopisech domů... Nepíše. Odjela na práci do Drážďan a od velkého náletu nikdo neví, co s ní je, napsala mu matka do polního lazaretu. I ze starých vzpomínek šel mráz po zádech, a ani Freitag si nedá pokoj, jako kdyby ještě seděl s koleny u brady v zamrzlých pláních Ruska, napravo od jeho roty byli Slováci, o kterých se ale mezi chlapy říkalo, že myslí jen na kameradschaft s Ivanem a na dezerci, ale copak to jde, a na levém křídle oddíl waffen SS; jsou to svině, ale dobří vojáci, ti nikdy neustoupí, ale i oni ustoupili, Rusáci řvali: urááá, urááá, útočili v sebevražedných vlnách a oni ustoupili, a při tom všem myslel na mámu, na tátu a na Kathi... Sotva na chvíli usnul přerušovaným spánkem, Ivani vylézali ze zákopů jako noční můry, jako řvoucí a přitom němé přízraky, útočili z temnoty, do které se propadl jako do mdloby, s tím hrůzu nahánějícím urááá, ale neslyšel je, jako by mu popraskaly bubínky, s tím němým urááá v široce rozevřených hubách. Usínal neklidný spánkem jako v zákopech, jen na okamžik, a probouzel se s leknutím, nechtěl usnout na věky a v mrazivých

vzpomínkách u vyhaslého ohně ho Freitag strašil židovskými sestřičkami z Kyjeva – nejdřív je donutili starat se o zraněné vojáky wehrmachtu a bavit je, uměli přece německy, jidiš, to je skoro němčina, i když dvorní rada Johann Wolfgang Goethe a Friedrich Schiller by si asi zacpávali uši nad tou hrůzou, ale měli tak lehké prsty, když říkali: Entschuldigung, mein herr, a potom při ústupu jim za to všechno poděkovalo černé komando SS kulkou do týlu. Tak tady teď seděl s koleny u brady v té ledové díře po vlčích, sám jako hladový vlk a mrzl, protože oheň rozdělával jen na noc, a myslel na mámu, na tátu a na Kathi. Umrznutí možná je nejsladší smrt, ale jemu se nechtělo umřít.

Tak blízko domova.

Stačilo by vyjít z lesa, zajít na náměstí, do hospody, ke kostelu. Ale copak to jde! První polní četník by ho sebral, když je v ušmudlané uniformě a bez propustky.

Stýskalo se mu po lidech.

Proč teď, divil se Freitag.

I když zpočátku, v prvních pár dnech byl rád, že je sám, protože v posledních dvou a půl letech na frontě skoro nikdy nebyl sám, ve spánku, při jídle, v polním lazaretu, ve špitále a ani na latríně.

Ale copak to jde!

Do Oberhaidu a domů se odvážil jen občas a jen v noci. Jen mezi první domy, když se mu zastesklo po lidech, ale opravdu jen k prvnímu baráčku, taschenhausu, ve kterém bydlí bláznivý

Sepp, aby ho nikdo ani nezahlédl a ani psi neucítili. A domů jen když máma nechala na šňůře na prádlo viset starou děravou utěrku. To byl jejich smluvený signál, že může přijít. Poseděl, ale jen na půl zadku, vypil hustou sladkou kávu se smetanou, snědl něco teplého – a hned pryč, s kapsami naplněnými koláčky, s bochníkem ještě teplého chleba a kusem špeku v ruksaku. Jindy mu matka nechávala v otvoru v kamenné zídce kolem dvora zakrytém z obou stran dvěma plochými kameny, v jeho staré dětské skrýši, hliněný hrnec s vinnou klobásu zalitou v sádle, někdy uzené maso a hroudu slaného tvarohu. Na třešeň na konci sadu pověsila plátěný pytlík s povídkovým koláčem, ale nejčastěji chléb, hlavně chleba, velký kulatý bochník, který mu vydržel skoro týden, když ho hned neroztrhal nedočkavýma rukama a hltavě nespolykal, i když vydržet mu měl aspoň týden.

Nejdřív myslel, že to je na pár dní. Válka má přece namále, říkal si. Ivan stojí před Berlínem. A co na tom, že tam vůdce zalezl do díry pod říšským kancléřstvím jako krysa a dál posílá vojáky na smrt a kulhavý ďábel slibuje na plnou hubu totální vítězství německých zbraní, když všechny pevnosti dávno padly.

Zima skončila, jenom ve stínu pod stromy ležely tlusté koláče sněhu a také ve vlčích jámách ho bylo stále ještě po kolena.

Ale válka se ještě držela, jako kdyby se zubatá nechtěla tak snadno vzdát své laciné kořisti.

Táta jednou večer řekl, že führer padl při obraně Berlína, a máma se ptala, co s námi teď bude... Do protektorátu se stahovala milionová Schörnerova armáda, SS z tankové divize Das Reich a divize pancéřových granátníků Wallenstein a esesáci zabíjejí rádi, to Otto dobře věděl, zabíjení je jejich víra. Od východu se na německé jednotky tlačil Ivan a ze západu přicházeli Američané. Nikde nebylo bezpečí. Nikdo neví, co teď bude, říkala máma.

Ale válka nakonec skončila a starosta Schaub vyvěsil na radnici bílý lajntuch.

Do Oberhaidu přijeli Američané.

Otto je viděl z okraje lesa, ležel na břiše v nové trávě s dalekohledem na očích a počítal auta, motocykly, vojáky – třicet. Měl strach z ruského zajetí, ale Američani nemají důvod mstít se, ale Freitag připomínal zastřelené americké piloty u Kaplice, a tak si řekl, že raději s osobní kapitulací ještě pár dní počká, dokud se věci nedají do pořádku, až Američani odjedou a místní nacisté vychladnou a stanou se z nich bohabojní farníci jako před válkou. Pro pár dní se nezblázní, bylo už teplo, spal venku před jeskyní pod přístřeškem z cely a ze smrkových větví a na ohni měl co chvíli zvěřinu, zajíce, který se chytil do oka, nebo aspoň veverku. A z poslední návštěvy doma si přinesl pořádný pecen chleba a k tomu pár loňských brambor, teď už nehrozilo, že zmrznou, jen je musel ochránit před hraboši a kunami.

A tak zůstal v lese.

Na návsi vlála místo praporu s hakenkrajcem americká vlajka s hvězdami a pruhy, ale jinak vypadalo všechno mírumilovně, spořádaně. Do polí vyjeli sedláci s potahy, doháněli, co zameškali kvůli válce. I on by mohl – zapřáhnout šimly a zpráskat jim nad tlustými zadky bičem, tím se zlatým strěpcem: hü, Gerti, hüa, Fritz!

Ale raději zůstal v lese. Do zajateckého tábora se mu nechtělo. Ani k Američanům.

Ještě pár dnů, říkal si, všechno se přežene a na všechno se zapomene. Co je komu po obyčejném vojákově.

Myslíš, děsil ho Freitag.

Proto ho tak moc vyděsilo, když v lese uslyšel německé hlasy. Kdo by chodil v červnu do lesa, když je třeba dělat sena... Hledají ho? A co jiného by ve Schwarzwaldu dělal pan učitel Emerich, hostinský Hammerstein a dokonce starosta Schaub, takoví nafoukaní nácci do lesa jindy než na hon ani nepáchnou a hony budou až na podzim. Raději se jim vyhýbal – víc se teď bál vlastních než cizích. Pro jistotu zalezl dál do hloubi lesa, kam se houbaři ani sváteční lovci nikdy neodváží. Ale houby ještě nerostou a na hony je moc brzo, říkal si. Tak proč by tihle tři chrápali v seníku, kde hajný schraňuje seno pro vysokou?

Nedávalo to smysl.

Ale protože nic nevymyslel, tak o tom dál nepřemýšlel, jen se jim snažil vyhýbat.

Po pár dnech pochopil. V noci se připlížil k Oberhaidu, na radnici už nevlála americká

vlajka, místo ní tam visel rudý cár. Ivani, hrklo v něm. Tak jsou tady! Byli to oni – ve svých hnědozelených uniformách, které teď po dlouhých letech války vypadaly jako špinavě žluté, s lodičkami frajersky posazenými až na sám kraj šiřaté mongolské lebky. Zabrali Hammersteinovu hospodu, radnici, a dokonce i měšťanskou školu, čert ví, kde teď pan učitel Emerich recituje své oblíbené německé básníky.

Teď teprve nemohl vylézt ze své bezpečné skrýše.

Zabíjel jsi je, teď oni zabijí tebe, sýčkoval Freitag.

Byla válka, teď je mír.

Ale domů teď raději nechodil.

Ono se to přežene, dělal si naděje. Američané přišli – odešli. Rusáci přišli a taky odejdou. Přece tady nezůstanou na věčné časy.

Ale neodešli.

Místo toho začaly zabíjačky. Teď v létě! A nějak moc najednou. Vítězové hodovali. Opilí vojáci se váleli všude, na náměstí v parku a před pomníkem padlým hrdinům z Velké války, ze kterého někdo urazil žulový kříž, v ulicích, po domech, za vsí i ve vsi, viděl je dalekohledem z kraje lesa, a všechno bylo vzhůru nohama, všude špína a nepořádek a starosta jako by nic, a to před válkou nad každou hromádkou hnoje furt omílal: das ist die tschechische schweinerei, no svinstvo.

A ty zabíjačky ne a ne přestat.

Ani uprostřed žní.

Vyjít tak do polí s kosou, říkal si, rozkročit se ve vysokém žitě a máchnout kosou... Ale copak to jde!

Zubatá si vyšla!

Ležel zase na kraji lesa, na plochem vyhrátém kameni, s dalekohledem na očích, protože blíž se bál, když vojáci vyvlekli z radnice staré nacisty. Schaub, Emerich a Hammerstein už to v seníku v lese nevydrželi, vrátili se domů do teplých peřin, ale teď stáli s rukama svázanýma za zády před žulovým pomníkem, Schaub byl bledý v obličejí a všechny naučené proslovy ho přešly, pan učitel Emerich se třásl a řídké vlasy mu padaly z vysokého čela do očí a hostinský, tlustý Hammerstein, potil špek. Vlastně to celé bylo jako v Hammersteinově odpoledním pimprlovém divadylku, jak s nimi vojáci cloumali a strkali je sem tam a na tu dálku nebylo slyšet ani slovo, ani žádný zvuk. Slunce pánilo, nad poli se tetelil vzduch a někde stál leiterwagen, velký žebříňák naložený snopy a sem tam sedlák v poli ještě máchal kosou, aby stihl do dešťů, co nestihl. Co bude? Opilí vojáci nakonec vyvedli všechny tři ven z Oberhaidu, a oni šli jakoby němě a bez hlesu, ale Otto viděl, že občas otvírají ústa, snad prosili, možná proklínali, a jen sem tam přinesl horký vítr osamělý hrubý výkřik ruského vojáka: davaj, bystro, ty sukyj syn, vperjod! Strkali jim hlavně automatů s kulatými zásobníky do zad. Davaj! Davaj! Dostrkali je až na břeh rybníka, toho malého, kde sedláci v horkém létě napájeli krávy, a tam na nízkém břehu

jednoho po druhém srazili na kolena – a zastřelili. Heil! Řval Schaub, jako by ho to mohlo zachránit. Heil, zvedali ruku Emerich s Hammersteinem. Heil! Místo Bože, smiluj se. Heil! Místo lidé, odpusťte! Každý dostal kulku do hlavy. Rusáci střílejí jako čarostřelci, držte hlavy dole, vzpomněl si Otto na varování leutnanta von Kageneka, každý je rozený odstřelovač. Mířili dobře a Schaub, Emerich a Hammerstein, všichni, jeden po druhém, padli do mělké vody, bezvládně a bez vůle, opravdu jako pimprlata z Hammersteinova divadýlka. Gitler kaput! Křičeli Rusáci, když zabíjeli Schaubu. Gitler kaput! Křičeli, když zabíjeli pana učitele Emericha. I když zabíjeli Hammersteina, křičeli: Gitler kaput! Copak se to smí! Když válka je kaput... Mít tak u sebe pušku, mohl by pomalu zamířit jako odstřelovači ze Stalingradu, jako při výcviku v Hitlerjugend na černobílý terč, a jednoho po druhém ty opilé Rusáky zastřelit. Ale mauser byl v jeskyni hluboko v lese.

Ale copak se tohle může? Když válka skončila...

A víš, že skončila?

Zase on! Že si nedá si pokoj.

Zalezl zpátky hluboko do lesa. Lidi zvlčili, jsou jako vlci, ani domů pro jídlo teď raději nechodil. Žil z toho, co les dal a co sem tam ukradl v polích.

Jednou odtáhnou, říkal si.

A víš to jistě?

Přišel podzim a oni neodešli. A bylo to ještě horší, když za mlýnem Felixe Denkmayra přešel hraniční potok, našel je i v Hitlerově staré vlasti,

Toto je pouze náhled elektronické knihy.
Zakoupení její plné verze je možné v
elektronickém obchodě společnosti eReading.